

**Микола ПАВЛУНЬКО**

кандидат військових наук, доцент  
Національний технічний університет «Київський  
політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»  
(Київ, Україна)  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8255-6245>  
Електронна пошта: [n.pavlunko@gmail.com](mailto:n.pavlunko@gmail.com)

**Олег ПОСМІТЮХ**

кандидат військових наук, доцент  
Національний університет оборони України  
(Київ, Україна)  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4467-9532>  
Електронна пошта: [olegposmit777@gmail.com](mailto:olegposmit777@gmail.com)

**Ярослав КІЗЯК**

кандидат військових наук, старший дослідник  
Національний університет оборони України  
(Київ, Україна)  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5489-6100>  
Електронна пошта: [k-y-o@ukr.net](mailto:k-y-o@ukr.net)

**Олег БОГАТОВ**

кандидат технічних наук, доцент  
Харківський національний автомобільно-дорожній  
університет (Харків, Україна)  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7342-7556>  
Електронна пошта: [bogatovolegigor@ukr.net](mailto:bogatovolegigor@ukr.net)

### СТРАТЕГІЧНІ КОМАНДНО-ШТАБНІ НАВЧАННЯ «ЗАХІД-2021» ЯК РЕПЕТИЦІЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНУ (ВОЄННО-ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ)

У статті розглянуто етапи підготовки та проведення стратегічних командно-штабних навчань «Захід-2021», що стали репетицією і підготовкою до повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року збройних сил російської федерації на територію України під гаслом «спеціальна військова операція».

Розкрито зовнішню політику рф у нових доктринальних документах щодо визначення основних завдань її збройних сил, що й були реалізовані під час підготовки та проведення стратегічних командно-штабних навчань «Захід-2021» для збройного нападу на Україну.

**Ключові слова:** повномасштабне вторгнення, військові операції, оперативна та бойова підготовка, «гібридна» війна, безпека.

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах збройні сили залишаються одним із основних інструментів російської федерації із реалізації її зовнішньої політики. У военній доктрині рф, прийнятій у грудні 2014 року (Воєнна доктрина Росії. 2014) та доопрацьованій у 2019 році, на основі положень Концепції зовнішньої політики рф

від 2016 року та нової Концепції зовнішньої політики рф від 24 березня 2023 року трактуються основні завдання збройних сил рф, що і були реалізовані під час проведення стратегічних командно-штабних навчань (далі — СКШН). Під час їх підготовки і проведення були апробовані форми і способи застосування видів і родів зс рф у роз-



різі виконання основних завдань нових доктринальних документів (Основи державної політики РФ. 2023; Стратегія національної безпеки РФ. 2021; Концепція зовнішньої політики РФ. 2023).

Під час СКШН «Захід-2021» рф обрала більш жорстку конфронтаційну політику у відносинах із НАТО та відверто демонструвала готовність до застосування збройної сили задля досягнення своїх зовнішньополітичних цілей. По суті, це закріплено у низці концептуальних документів, зокрема «Основах державної політики РФ у галузі ядерного стримування» (ухвалена 2 червня 2020 року) та Стратегії національної безпеки Російської Федерації до 2030 року (ухвалена 2 липня 2021 року). У цих та інших документах США та НАТО прямо визначаються головними противниками росії.

Проте, зважаючи на практичні дії військ учасників СКШН, стратегічна наступальна операція, відповідно до легенди навчань, передбачала прорив російських військ до Калінінградської області рф із подальшою окупацією країн Балтії та частини території Польщі. Згідно зі сценарієм навчань, наступ розпочинався з вихідного району у Гродненській області білорусі через так званий Сувальський коридор, що пролягав уздовж кордону між Польщею та Литвою. У дійсності підготовка і проведення навчання «Захід-2021» стали реальною підготовкою військового нападу рф на Україну.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Воєнна доктрина 2014 року (Воєнна доктрина Росії. 2014) визначає основні завдання зс рф, варіанти яких відпрацьовуються на СКШН серії «Захід», а більш відверта готовність до застосування збройної сили, а також ядерної зброї, задля досягнення своїх зовнішньополітичних цілей викладена в «Основах державної політики РФ в галузі ядерного стримування» від 02.06.2020 року та Стратегії національної безпеки Російської Федерації до 2030 року, ухваленої 02.07.2021 року, що стала базовим документом у контексті планування розвитку системи забезпечення національної безпеки рф.

Аналіз можливостей використання зс рф у різних масштабних військових операціях проти ймовірного противника наведено у Концепції зовнішньої політики (Концепція зовнішньої політики РФ. 2023), де також визначено США головним «провідником антиросійської лінії». В інших публікаціях проаналізовані завдання бойового застосування збройних сил рф на основних стратегічних (операційних) напрямках (Завдання бойового застосування ЗС Росії. 2023); застосу-

вання зс рф під час стратегічних командно-штабних навчань серії «Захід» (Павлунько, М. Я., Посмітюх, О. І., Сергієчко, В. Д. & Богатов, О. І. 2021, с. 33–40), наведено загальну характеристику СКШН «Захід-2021» (Стратегічне командно-штабне навчання «Захід-2021»). 2021).

Під час проведення СКШН «Захід-2021» рф демонструвала свою військову міць перед Європою і країнами НАТО та відпрацьовувала різні сценарії підготовки до широкомасштабної війни на Європейському ТВД, що підтвердилося 24 лютого 2022 року широкомасштабним вторгненням збройних сил російської федерації в Україну. З огляду на це аналіз підготовки та бойового застосування збройних сил рф і білорусі під час проведення стратегічних командно-штабних навчань серії «Захід» є актуальним.

**Метою статті** є теоретичне й воєнно-історичне дослідження організаційно-управлінських аспектів стратегічних командно-штабних навчань «Захід-2021» як відображення концептуальних засад стратегічного планування, бойової підготовки російських збройних сил, фактичної репетиції перед повномасштабним вторгненням збройних сил російської федерації в Україну.

**Виклад основного матеріалу.** Підготовка до СКШН «Захід-2021», як і всіх СКШН серії «Захід», була розпочата навесні, у лютому-березні, а їх активна фаза відбувалася на початку вересня. Традиційно, «головною репетицією» були дії під час перевірки збройних сил росії за зимовий період навчання (Завдання бойового застосування ЗС Росії. 2023; Павлунько, М. Я., Посмітюх, О. І., Сергієчко, В. Д. & Богатов, О. І. 2021, с. 33–40).

СКШН «Захід-2021» організовувалися на базі військ (сил) Західного та частково Південного військових округів (далі — ВО) зс рф за участю з'єднань і частин збройних сил білорусі. До навчань також були залучені сили та засоби інших видів і родів збройних сил рф, у тому числі повітряно-десантних військ, повітряно-космічних сил (включно з дальньою (стратегічною) авіацією), Чорноморського, Балтійського та Північного флотів.

Із середини лютого 2021 року інженерні підрозділи Західного ВО розпочали роботи із удосконалення транспортних комунікацій в основних районах проведення СКШН. Для цього на напрямку України — у Смоленській, Брянській, Курській, Білгородській та Воронежській областях — використовувалися підрозділи 45-ї інженерно-саперної бригади (м. Муром), 16-го інженерно-саперного полку (м. Богучар), 29-ї окремої

залізничної бригади (м. Смоленськ) (Завдання бойового застосування ЗС Росії. 2023; Павлуцько, М. Я., Посмітюх, О. І., Сергієчко, В. Д. & Богатов, О. І. 2021, с. 33–40).

Аналогічні заходи відбувалися і у Південному ВО — у Ростовській області, Ставропольському та Краснодарському краях. Там залучалися підрозділи 11-ї інженерної бригади (Ростовська обл.), 37-ї (м. Волгоград) та 39-ї (Краснодарський край) окремих залізничних бригад, 31-го (Кабардино-Балкарія) та 32-го (Краснодарський край) інженерно-саперних полків (Завдання бойового застосування ЗС Росії. 2023; Павлуцько, М. Я., Посмітюх, О. І., Сергієчко, В. Д. & Богатов, О. І. 2021, с. 33–40).

До того ж у 2021 році у складі Південного ВО було сформовано нову «миротворчу» інженерну бригаду. Подібні «миротворчі» з'єднання рф використовують як передові загони вторгнення у пострадянські республіки, зокрема перед інтервенцією на територію Грузії у 2008 році.

На початку березня 2021 року у польових районах були розгорнуті елементи системи зв'язку та управління військового часу Західного та Південного військових округів, а також підпорядкованих їм армій. В основному ці завдання виконувалися силами та засобами штатних частин та з'єднань окружного (фронтового) та армійського підпорядкування. У цей же час було розгорнуто польові органи управління та зв'язку Єдиної регіональної системи протиповітряної оборони рф та республіки Білорусь. Об'єднаний (спільний) центр системи було розміщено у білоруському місті Гродно.

Наприкінці березня 2021 року під час підсумкової перевірки за зимовий період навчання російське військове командування розпочало тактичні навчання підрозділів та частин Західного і Південного ВО. Це відбувалося на передових і тилкових полігонах від Арктичного та Балтійського до Чорноморського регіонів. Однак найбільш активними були заходи збройних сил рф поблизу кордону з Україною та на її окупованих територіях: навчання 144-ї мотострілецької дивізії (мсд) та 3-ї мсд зі складу 20-ї армії Західного ВО на полігонах у Смоленській, Брянській, Білгородській та Воронежській областях; 150-ї мсд зі складу 8-ї армії Південного ВО на полігонах у Ростовській області; 22-го армійського корпусу берегових військ Чорноморського флоту рф на полігонах у Криму.

На полігони послідовно виводилися мотострілецькі, танкові та ракетно-артилерійські під-

розділи на рівні рот, батальйонів, батарей і дивізіонів від усіх полків та бригад згаданих вище з'єднань. При цьому особовий склад та військова техніка активно переміщувалися з місць постійної дислокації до районів проведення навчань, що створювало масштабне нарощування російських військ поблизу кордонів України.

Маневри наземних військ на українському напрямку супроводжувалися навчаннями тактичної та армійської авіації 4-ї армії ВПС та ППО повітряно-космічних сил зс рф у Ростовській області, Краснодарському та Ставропольському краях, а також у Криму. У цей же час поблизу з Україною відбувалися навчання ракетних та артилерійських з'єднань Західного та Південного військових округів, у яких на озброєнні могли бути засоби застосування тактичної ядерної зброї, а саме: оперативно-тактичні комплекси «Іскандер-М», 240-мм самохідні міномети «Тюльпан» та 203-мм самохідні гармати «Малка». Зокрема, частини, що мають таку зброю, це 448-ма (м. Курськ), 464-та (Волгоградська обл.), 1-ша (Краснодарський край) та 12-та (Північна Осетія) окремі ракетні бригади, а також 45-та (м. Тамбов) та 291-ша (Інгушетія) артилерійські бригади великої потужності.

Керівництво зс рф під виглядом підготовки СКШН «Захід-2021» навесні 2021 року створило чотири угруповання військ навколо кордонів з Україною (Завдання бойового застосування ЗС Росії. 2023; Павлуцько, М. Я., Посмітюх, О. І., Сергієчко, В. Д. & Богатов, О. І. 2021, с. 33–40; Стратегічне командно-штабне навчання «Захід-2021». 2021).

Перше, найбільш потужне угруповання було зосереджене у Чорноморському регіоні. Його основу склали корабельні сили та з'єднання 22-го армійського корпусу берегових військ Чорноморського флоту рф як показано на *рис. 1*.

Як показано на *рис. 2*, друге угруповання російських військ було розгорнуто у Ростовській області та на Північному Кавказі рф, а також на окупованих територіях Донецької і Луганської областей. Водночас на полігони у Ростовській області та у Ставропольському краї були виведені підрозділи ракетних, артилерійських, зенітних ракетних, розвідувальних та інженерних бригад (полків) 8-ї та 49-ї армій. Крім того, на один із полігонів на узбережжі Азовського моря у Ростовській області рф було висаджено посилену роту морської піхоти зі складу 177-го полку МП (штаб м. Каспійськ) Каспійської військової флотилії. Дії наземних військ при-

кривалися силами та засобами 4-ї армії ВПС та ППО (були задіяні до 150 літаків тактичної авіації та до 50 вертольотів армійської авіації).

Третє угруповання військ було створено у Брянській, Орловській, Курській, Білгородській та Воронежській областях рф на базі 20-ї армії За-

хідного ВО. Крім того, на полігон «Погоново» у Воронежській області були переміщені підрозділи зв'язку та однієї із мотострілецьких бригад 41-ї армії (штаб м. Новосибірськ) Центрального ВО (Рис. 3).

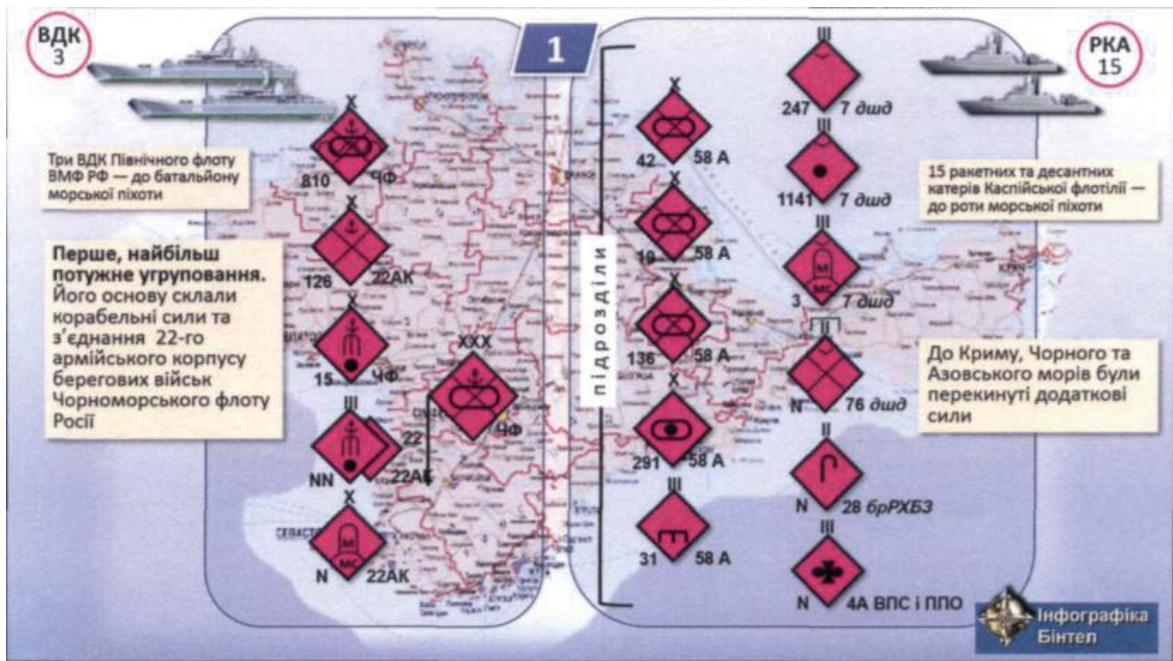


Рис. 1. Сили та з'єднання 22-го армійського корпусу берегових військ Чорноморського флоту рф (Стратегічне командно-штабне навчання «Захід-2021». 2021)



Рис. 2. Розгортання другого угруповання російських військ під час підготовки СКШН «Захід-2021» (Стратегічне командно-штабне навчання «Захід-2021». 2021)

Четверте угруповання військ було розташоване на Північно-Західному напрямку поблизу кордонів із країнами Балтії і Польщею у Ленінградській та Псковській областях, Калінінградській області рф, а також на території білорусі (Рис. 4). Для цього залучалися з'єднання, частини і підрозділи

1-ї танкової армії Західного ВО, 11-го армійського корпусу берегових військ Балтійського флоту, 76-ї десантно-штурмової дивізії (штаб м. Псков) та 106-ї повітряно-десантної дивізії (штаб м. Тула) (Стратегічне командно-штабне навчання «Захід-2021». 2021).

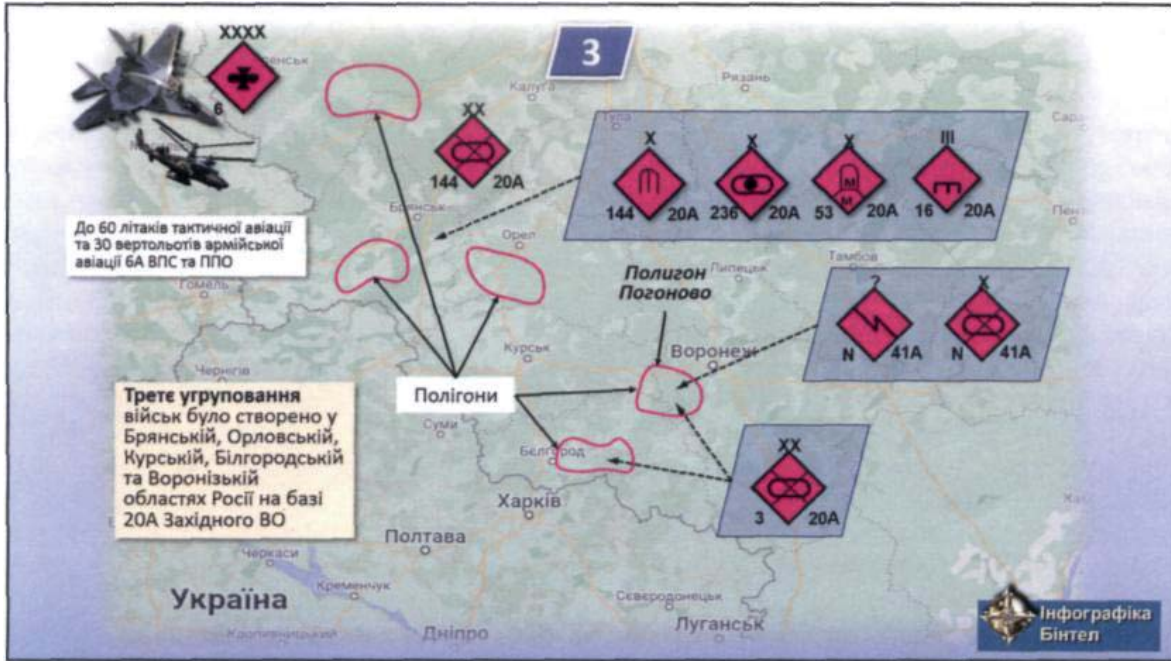


Рис 3. Третє угруповання військ зс рф під час підготовки СКШН «Захід-2021» (Стратегічне командно-штабне навчання «Захід-2021». 2021)

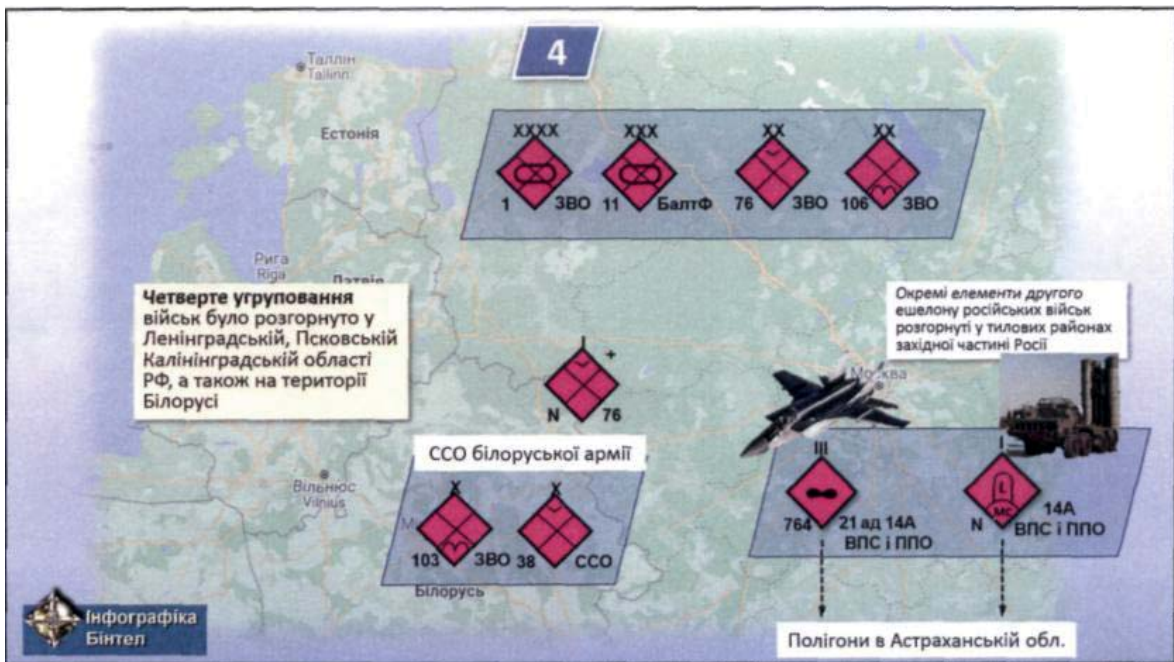


Рис. 4. Розташування четвертого угруповання військ зс рф під час підготовки СКШН «Захід-2021» (Стратегічне командно-штабне навчання «Захід-2021». 2021)



Ці військові приготування супроводжувалися активною інформаційною кампанією зі звинуваченнями на адресу України «у зриві перемир'я на Донбасі» та «планах силового відновлення контролю» над «ДНР/ЛНР». Саме цим пояснювалося розгортання вищезгаданих угруповань російських військ на Українському та Чорноморському напрямках. По суті, це було не що інше, як підготовка рф до широкомасштабного вторгнення російських військ в Україну.

Завдяки даним розвідки України, США, НАТО про реальний намір вторгнення збройних сил рф в Україну, США та країни ЄС попередили політичне керівництво росії про запровадження нових санкцій. Тому, наприкінці квітня 2021 року керівництво рф заявило, що відводить війська від кордону з Україною. Проте насправді їх лише повернули до місць постійної дислокації у тих самих районах неподалік від України.

Практично скороченням угруповання російських військ на Українському напрямку стало лише виведення підрозділів 58-ї армії, 7-ї та 76-ї десантно-штурмових дивізій із Криму, а також 41-ї армії Центрального ВО та роти морської піхоти Каспійської військової флотилії із полігонів у Воронежській та Ростовській областях. Водночас техніку підрозділів 41-ї армії залишили на полігоні «Погоново», пояснюючи це підготовкою до проведення СКШН «Захід-2021». Нібито для протидії пандемії COVID-19 у літній курортний сезон у Криму залишилися також підрозділи 28-ї бригади РХБз. Такі дії збройних сил рф спрямовувалися на введення країн НАТО і ЄС в оману перед широкомасштабним вторгненням в Україну.

Завершальний етап підготовки СКШН «Захід-2021» розпочався 11 червня 2021 року. Так, після тимчасового зниження активності, збройні сили рф знову розпочали масові заходи з оперативної та бойової підготовки армійського, дивізійного та бригадного рівнів із виведенням на полігони частин та підрозділів.

Водночас тривала модернізація транспортної інфраструктури, перевірялися та нарощувалися польові системи управління, зв'язку і МТЗ військового часу. Для цього знову залучалися відповідні штатні підрозділи окружного і армійського підпорядкування. Серед таких заходів найбільш показовими та масштабними були навчання наприкінці серпня 2021 року з матеріально-технічного, медичного та іншого тилового забезпечення військ Західного військового округу, що відбувалися одночасно на кількох полігонах за участю

підрозділів бригад МТЗ та інженерних бригад зі складу Західного ВО та його армій, залізничних бригад центрального та окружного підпорядкування, а також батальйонів тилових служб мотострілецьких та танкових дивізій і бригад. Опрацьовувався весь комплекс інженерних завдань, а також способи перевезення військових підрозділів і вантажів та організації спеціальних видів технічного і продовольчого забезпечення військ.

Загалом до СКШН «Захід-2021» залучалося до 200 тис. військовослужбовців, близько 80 літаків і вертольотів та до 760 одиниць бойової техніки, у тому числі до 290 танків, до 240 засобів ствольної та реактивної артилерії і до 15 кораблів (Завдання бойового застосування ЗС росії. 2023; Павлушко, М. Я., Посмітюх, О. І., Сергієчко, В. Д. & Богатов, О. І. 2021, с. 33–40).

Для розігрування практичних дій військ використовувалося дев'ять полігонів на території Західного військового округу, в тому числі «Мулино» у Нижньгородській області, «Кирилловський» у Ленінградській області, «Струги Красные» у Псковській області, «Погоново» у Воронежській області, «Хмелевка» і «Правдинский» у Калінінградській області, а також три наземних авіаційних полігони — «Добровольский» у Калінінградській області, «Дрогобуж» у Смоленській області та «Вольский» у Саратовській області.

Також офіційно було визнано використання кількох полігонів на території білорусі, зокрема загальновійськових — «Обуз-Лесновский» (інша назва «Курган Белорусский») та «Брестский», а також наземних авіаційних — «Домановский» і «Ружанский» — усі у Брестській області. Використовувалася також аеродромна ділянка автотраси Мінськ-Могильов у Мінській області, де опрацьовували позааеродромні підняття та посадку тактичної авіації. На полігонах «Брестский» і «Обуз-Лесновский», у навчальному центрі збройних сил білорусі «Лесище» у Мінській області, а також у районі згаданої вище ділянки автотраси ще з початку 2021 року були розміщені підрозділи російських військ. Окремі практичні навчальні дії відбувалися також на інших полігонах у Московській, Тульській, Смоленській, Брянській, Орловській, Курській та Білгородській областях російської федерації.

Головним елементом навчання СКШН «Захід-2021» виявилось опрацювання способів захоплення території не лише країн Балтії та частково Польщі, а підготовкою до повномасштабної збройної агресії проти України. Після завершення головної фази навчань російські війська не

були відведені від кордону з Україною, їх лише повернули до місць постійної дислокації у складі збройних формувань, утворених рф на Українському напрямку.

Ввечері 21 лютого 2022 року, за даними Conflict Intelligence Team, президент рф записав відеозвернення про оголошення війни Україні, при цьому на сайті керівництва рф його опублікували лише 24 лютого. Близько п'ятої ранку 24 лютого російська федерація, за підтримки білорусі, здійснила відкритий воєнний напад на Україну як продовження «гібридної війни», розпочатої у 2014 році під назвою «спеціальна військова операція на Донбасі» (Павлунько, М. Я., Посмітюх, О. І., Тишук, С. О., Салій, О. Я. & Смольков, О. Ю. 2022, с. 18–23). З 24 лютого 2022 року по теперішній час триває війна російської федерації проти України під гаслом «спеціальна військова операція».

**Висновки.** Проведення спільних навчань збройних сил рф та білорусі «Захід-2021» стало не лише демонстрацією військової потуги Сполученим Штатам Америки, країнам НАТО та ЄС,

а реальною підготовкою рф до широкомасштабного вторгнення в Україну. Головним елементом навчання виявилось опрацювання способів захоплення території України, що підтвердилося 24 лютого 2022 року початком бойових дій зс рф як із території білорусі, західних областей рф, так із тимчасово окупованих територій Луганської і Донецької областей, а також Автономної Республіки Крим.

Війна росії проти України впливає на увесь Європейський регіон, рф здійснює підривну «гібридну» діяльність, загрожуючи кібербезпеці та створюючи продовольчу кризу. Мета цих дій спрямована насамперед на внутрішньополітичну дестабілізацію, перешкоджання зміцненню потенціалу стримування та оборони Альянсу, зменшення солідарності та підтримки України і надання своєчасної та ефективної військової допомоги, продовження залежності країн Європи від російських поставок енергоносіїв та іншої продукції. У подальших дослідженнях є необхідність проаналізувати дії зс рф у ході так званої спеціальної військової операції проти України.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Военная доктрина Российской Федерации. (2014). URL: [https://www.mid.ru/ru/foreign\\_policy/official\\_documents/1584621/](https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/official_documents/1584621/) [дата зверн.: 02.12.2023].

Завдання бойового застосування Збройних Сил Росії на основних стратегічних (операційних) напрямках. URL: <https://www.bintel.com.ua> [дата зверн.: 02.12.2023].

Концепція зовнішньої політики РФ. (2023). URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/nova-redaktsiya-kontseptsiyi-zovnishnoyi-polityky-rosiyi-analiz> [дата зверн.: 02.12.2023].

Основи державної політики РФ в галузі ядерного стримування. (2020). URL: <https://kremlin.ru/akts/bank/45562/> [дата зверн.: 02.12.2023].

Павлунько, М. Я., Посмітюх, О. І., Сергієчко, В. Д. & Богатов, О. І. (2021). Аналіз бойового застосування збройних сил Російської Федерації під час стратегічних командно-штабних навчань серії «Захід». *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. № 1 (71), с. 33–40.

Павлунько, М. Я., Посмітюх, О. І., Тишук, С. О., Салій, О. Я. & Смольков, О. Ю. (2022). «Гібридна війна» — сучасна стратегія Російської Федерації в збройній агресії проти пострадянських держав та України. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. № 3 (76), с. 18–23.

Стратегічне командно-штабне навчання «Захід-2021». URL: <https://bintel.org.ua/analytics/strategichne-komandno-shtabne-navchannya-zaxid-2021/> [дата зверн.: 02.12.2023].

Стратегия национальной безопасности Российской Федерации до 2030 года. (2021). URL: <https://static.kremlin.ru> [дата зверн.: 02.12.2023].



### REFERENCES

- Voennaya doktrina Rossijskoj Federacii. (2014). [Military doctrine of the Russian Federation] URL: [https://www.mid.ru/ru/foreign\\_policy/official\\_documents/1584621/](https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/official_documents/1584621/) [Accessed: 02.12.2023]. [in Russian].
- Zavdannia boiovoho zastosuvannia Zbroinykh Syl Rosii na osnovnykh stratehichnykh (operatsiinykh) napriamkakh [The task of combat use of the armed forces of Russia in the main strategic directions]. URL: <https://www.bintel.com.ua> [Accessed: 02.12.2023]. [in Ukrainian].
- Kontsepsiia zovnishnoi polityky RF. (2023). [The concept of foreign policy of the Russian Federation]. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/nova-redaktsiya-kontsepsiyi-zovnishnoyi-polityky-rosiyi-analiz> [Accessed: 02.12.2023]. [in Ukrainian].
- Osnovy derzhavnoi polityky RF v haluzi yadernoho strymuvannia. (2020). [Basics of the state policy of the Russian Federation in the field on nuclear deterrence]. URL: <https://kremlin.ru/akts/bank/45562/> [Accessed: 02.12.2023]. [in Ukrainian].
- Pavlunko, M. Ya., Posmitiukh, O. I., Serhiienko, V. D. & Bohatov, O. I. (2021). Analiz boiovoho zastosuvannia zbroinykh syl Rosiiskoi Federatsii pid chas stratehichnykh komandno-shtabnykh navchan serii “Zakhid” [Analysis of combat use of the Armed Forces of Russian Federation during the strategic Command Post Exercise of series the “West”]. *Zbirnyk naukovykh prats Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho*. № 1 (71), s. 33–40. [in Ukrainian].
- Pavlunko, M. Ya., Posmitiukh, O. I., Tyshchuk, S. O., Salii, O. Ya. & Smolkov, O Yu. (2022). “Hibrydna viina” — suchasna stratehiia Rosiiskoi Federatsii v zbroinii ahresii proty postradianskykh derzhav ta Ukrainy [The “hybrid war” — new strategic of Russian Federation in military aggression against the Soviet republics and Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho*. № 3 (76), s. 18–23. [in Ukrainian].
- Stratehichne komandno-shtabne navchannia “Zakhid-2021” [Strategic Command and Post Exercise “West-2021”]. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/strategichne-komandno-shtabne-navchannya-zaxid-2021/> [Accessed: 02.12.2023]. [in Ukrainian].
- Strategiya natsionalnoi bezopasnosti Rosiiskoi Federatsii do 2030 goda. (2021). [National security strategy of Russian Federation until 2030]. URL: <https://static.kremlin.ru> [Accessed: 02.12.2023]. [in Russian].



**Mykola PAVLUNKO**

*PhD of Military Sciences, Associate Professor  
The National Technical University Kyiv Polytechnic  
Institute named after Ihor Sikorskyi (Kyiv, Ukraine)  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8255-6245>*

**Oleh POSMITIUKH**

*PhD of Military Sciences, Associate Professor  
The National Defence University of Ukraine  
(Kyiv, Ukraine)  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4467-9532>*

**Yaroslav KIZIAK**

*PhD of Military Sciences, Senior Researcher  
The National Defence University of Ukraine  
(Kyiv, Ukraine)  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5489-6100>*

**Oleh BOHATOV**

*PhD of Technical Sciences, Associate Professor  
Kharkiv National Automobile and Highway University  
(Kharkiv, Ukraine)  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7342-7556>*

**STRATEGIC COMMAND-POST EXERCISES “WEST-2021”  
AS A REHEARSAL OF THE FULL-SCALE INVASION OF THE RUSSIAN FEDERATION  
INTO UKRAINE (MILITARY HISTORICAL ANALYSIS)**

*The strategic Command Post Exercise (SCPE) “West-2021” are the element of operational and combat training of the russian armed forces in 2021 was the joint exercise with belarus. Russian federation, given these circumstances, under the guise of preparing the “West-2021” SCPE in the spring of 2021 created four groups of troops, which can be called the southern, southwestern, western and northwestern “fronts”. The first and most powerful of such groups was concentrated in the Black Sea region. It was formed from the naval forces and units of the 22nd army corps of the russian black sea fleet. The second group of russian troops was deployed in rostov region and the North Caucasus of russian federation, as well as in the occupied territories of the Donbas. It was formed from the forces of the southern military district of the rf armed forces. The third group of troops was created in bryansk, orel, kursk, belgorod and voronezh regions of rf on the basis of the 20th combined arms army of the western military district of the russian armed forces. The fourth group of troops was located in the north-western direction near the borders of the Baltic States and Poland in leningrad, pskov, kaliningrad regions of the russian federation, and in belarus.*

*Character and orientation of measures of operative and battle preparation of armed forces of russian federation confirm that the strategic head-quarter of the “West-2021” is the final stage of the combat training of the regional groupment of troops of military powers of belarus and russia and confirms the actual return of russian federation to the military doctrine of Soviet Union of period of “cold war” that foresaw possibility of the local armed conflicts and wars between the USSR and USA and NATO with the use of strategic nuclear forces of russian federation.*

**Keywords:** *the full-scale invasion; military operations; operation and combat training; “hybrid” war; security.*